

Ki a világ legismertebb magyar írója?

[BBC History Magazin](#) követés

2015.09.24.

Melyik az a magyar mű, amelyet az Egyesült Államokban néhány éve a világirodalom kétezer alaplírája közé soroltak? Segítünk: nem a Sorstalanság, nem is az A gyertyák csonkig égnek vagy Molnár Ferentől a többször is megfilmesített Liliom.

A világon a legtöbbször által olvasott magyar író az a hölgy, akinek a nevét itthon csak kevesen ismerik, s műveinek többsége meg sem jelent az anyanyelvén. Kevés olyan író ismer a világirodalom Joseph Conradon és Nabokovon kívül, aki az anyanyelve helyett angolul írt regényeivel lett világhírű, és a magyar író – ha irodalmi kvalitásaival nem is közelíti meg az említetteket – egy közülük.

Báró Orczy Emma Magyarországon, Tarnaörsön született 1865. szeptember 23-án. Szüleinek, báró Orczy Félixnek és Wass Emma grófnőnek egyetlen gyermeke volt. Az ősök között volt már tollfogató: dédapja, Orczy Lőrinc, aki fényes katonai pályát futott be. 1741-ben fiatal nemesként állt be a nem sokkal korábban trónra került Mária Terézia testőrségébe, majd részt vett a hétéves háborúban; kitüntette magát Drezdánál, Berlinben volt gróf Hadik Andrással és Beleznyai tábornokkal, végül ő is tábornokként hagyta el a katonaságot. A polgári életben is az uralkodót szolgálta – még II. József alatt is hivatalos viselt –: Abaúj vármegye főispánja volt 1784-ig. Cikkei és költeményei jelentek meg a Magyar Hirmondóban és a Magyar Museumban, levelezésben állt Kazinczy Ferencsel. A család benne élt a művészvilágban, Orczy Emma édesapja zeneszerző volt, közeli barátja lett Liszt Ferencnek és Wagnernek, intendánsa volt a Nemzeti Színház operatársulatának.

15 évesen tanult meg angolul

Emma gyermekkorát a család egyik birtokán, Tiszaabádon (ma Abádszalók) töltötte, amíg egy gazdasági vita a családot kivándorlásra nem készítette. Több megálló után – Emma Brüsszelben és Párizsban is járt iskolába – 1880-ban a család Londonban telepedett le. A Heatherley's School of Fine Artsban folytatott festészeti tanulmányai során ismerkedett meg a szintén ott tanuló Montagu Barstow-val, akihez 1893-ban ment férjhez. Főként műfordításokból (köztük pl. magyar mesék és könyvillusztrációk készítéséből) éltek, egyik közös művük Old Hungarian Fairy Tales (Régi magyar tündérmesék) címmel jelent meg. Emma festményei láthatóak voltak a Royal Academy of Arts és a budapesti Műcsarnok tárlatain is. A legbiztosabb bevételre a Royal Magazine-ban rendszeresen megjelent detektívtörténetekből tett szert.

Euopress / Getty

Orczy Emma bárónő

Fotó: Fpg

Orczy Emma első regényei nem arattak komoly sikert, és az 1903-ban írt *A Vörös Pimpernel* is csak hosszas visszautasítások után talált kiadóra. A regény főhőse egy ütődöttnek tartott angol nemesember, a walesi herceg kedvencei közé tartozó arisztokrata, Sir Percy Blakeney, aki a francia forradalom idején bebörtönzött arisztokratákat és más elítélteket szabadít ki bravúros trükkökkel. Minden tetthelyen hátrahagyja a hamar védjegyévé váló jelet, a vörös pimpernel nevű virágot. Égen-földön keresik, de természetesen nem tudják elfogni; még a felesége, az ünnepeelt francia színésznő, Marguerite is csak később jön rá, hogy férje azonos a híres-hírhedt Vörös Pimpernellel.

Elsőpró világsiker

A különösebb irodalmi értéket nem képviselő, de érdekes figurákkal megtöltött, könnyen olvasható lektűr első megjelenésekor nem aratott sikert. Az anyagi és világsikert a színpadra írt változat (1905) hozta meg. Londonban négy évig egyfolytában telt házak előtt játszották. Ebben persze jócskán szerepe lehetett a hagyományos brit–francia rivalizálásnak is. A színházi siker nyomán a regényt 14 nyelvre fordították le, majd következtek a filmváltozatok komoly visszhangjai.

Az első, 1917-es némafilm-adaptáció után több tucat mozgóképes változat is született. 1934-ben készült a Harold Young rendezte változat, amelynek a producer Korda Sándoron túl

számos magyar vonatkozása is van. A forgatókönyv két angol mellett Orczy Emma és Bíró Lajos munkája, a film főszereplője az a világsztár Leslie Howard, aki Steiner László néven látta meg a napvilágot. 1999-ben Angliában tévéfilmsorozat készült belőle, 2010-ben pedig a japán Pimpernel-revü, amely DVD-n is megjelent.

Halhatatlan hírnév

Az első Pimpernel-regényhez további 15 folytatáskötet született, köztük egy erdélyi vonatkozású is. A sorozat legutolsó három kötete Pimpernel ősei és leszármazottai izgalmas történetét meséli el. A Pimpernelek mellett más regények és színdarabok is születtek a bárónó tollából, de magyarul mindössze öt könyve jelent meg. Nem sokkal halála előtt fejezte Links in the Chain of Life (Az élet láncszemei) című regényét.

1947. november 12-én angliai, Henley on Thames-beli villájában hunyt el. A Vénusz bolygón egy krátert neveztek el róla. A világon ugyan ő a legismertebb és legolvasottabb magyar író, de valószínű, hogy a mai átlagolvasónak már sem a neve, sem világhírű regényének címe, A Vörös Pimpernel sem mond sokat. Annak ellenére sem, hogy ez a regény az egyetlen magyar irodalmi alkotás, amely szerepel azon az Egyesült Államokban 2005-ben készült CD-n, amelyen a világirodalom kétezer alapművét gyűjtötték össze.

forrás:

http://index.hu/tudomany/tortenelem/2015/09/24/ki_a_vilag_legismertebb_magyar_iroja/